

Rapport till kongressen – uppföljning av motionen

"SKYDDA ABORTRÄTTEN I GRUNDLAGEN"

Inledning inklusive besluten som fattades

Till kongressen 2023 motionerade HBT-liberaler om att RFSU bör uttala att aborträtten bör skrivas in i grundlagen

På kongressen 2023 beslutades följande:

att RFSU tar ställning för att frågan bör utredas om och hur aborträtten ska skrivas in i grundlagen.

Nuläge

Den 15 januari 2025 presenterade Grundlagskommittén ett förslag om att stärka aborträtten genom att skriva in den i grundlagen. Syftet är att ge aborträtten ett mer bestående skydd och göra det svårare att snabbt ändra lagstiftningen i framtiden. För att ändra en grundlag krävs två riksdagsbeslut med ett allmänt val emellan. Förslaget har sin bakgrund i en oro över hur aborträtten inskränkts i andra länder, och genom denna förändring vill kommittén säkerställa att rätten till abort förblir orubbad, oavsett framtida politiska förändringar. I dagsläget regleras aborträtten genom abortlagen från 1974, som ger gravida personer rätt att avbryta en graviditet fram till och med vecka 18 utan att ange skäl. Det finns även en andra utredning om abortfrågan som presenterades den 4 februari 2025 som framförallt ser över möjligheter till hemaborter och barnmorskors roll vid aborter.

Kommitténs förslag lyder enligt följande: "Grundlagsskyddet bör utformas som ett krav riktat till lagstiftaren med innebörden att den som är gravid ska ha rätt att avbryta sin graviditet enligt bestämmelser som meddelas i lag."

RFSU:s syn på förslaget att grundsskydda aborträtten

RFSU menar att allt som kan stärka rätten till abort för alla gravida i Sverige är bra. Ett grundlagsskydd för aborträtten är symboliskt viktigt, då det signalerar att det finns ett brett politiskt stöd för den svenska aborträtten. Skrivningen i förslaget om att

grundlagsskydda aborträtten har dock en begränsad praktisk betydelse, eftersom detaljerna ändå måste regleras i vanlig lag som enkelt kan förändras och bli mer restriktiva beroende på politiken. Dess symboliska värde ska dock inte underskattas.

Ett grundlagsskydd stärker aborträtten på så sätt att det gör det svårare att avskaffa den svenska abortlagstiftningen, men är inte en garant för en liberal abortlagstiftning och löser inte problem med exempelvis ojämlik tillgång till abortvård eller orättvisa bedömningar vid senare aborter.

Utöver frågan om grundlagsskydd för aborträtten lyfter RFSU fram flera praktiska hinder för tillgången till abort i Sverige idag, bland annat:

- Ojämlik tillgång till vård – exempelvis för papperslösa, EU-migranter, personer i glesbygd och socioekonomiskt utsatta grupper.
- Begränsningar i hemmabaserad abort – även medicinskt oproblematiska aborter kräver i vissa fall besök i sjukvården.
- Barnmorskors förskrivningsrätt – barnmorskor kan idag inte skriva ut abortläkemedel, vilket gör processen onödigt krånglig och resurskrävande.
- Bemötande av abortpatienter – vissa patientgrupper upplever fortfarande ifrågasättande och skammande attityder inom vården.
- Sena aborter av sociala skäl – Socialstyrelsens Rättsliga råd har på senare år utfärdat fler avslag vid ansökningar baserade på sociala skäl. Beslut som fattas gällande sena aborter sker utan transparens och det finns ingen möjlighet att överklaga dessa beslut.¹

Flera av dessa hinder behandlas inom ramen för den andra pågående utredningen om en förändrad abortlagstiftning.

Resultat under mandatperioden

RFSU har arbetat på olika nivåer och med såväl beslutsfattare som civilsamhällesaktörer och de medicinska professionerna i frågan. Här kommer ett axplock av vårt arbete sedan 2022.

- 2022: Rundabordssamtal om abort i grundlagen med RFSU, Vårdförbundet, Svensk förening för Obstetrik och Gynekologi (SFOG), Lena Lennerhed,

¹ <https://www.ottar.se/allt-fler-sena-aborter-avslas%EF%BF%BC/>

Svenska Barnmorskeförbundet (SBF) och Patrik Bremdal, docent i konstitutionell rätt vid Uppsala Universitet.

- 2023:
 - Modererat samtal om grundlagsskydd av aborträtten på Barnmorskeförbundets temadag om abort
 - Artikel i tidningen [Ottar](#).
- 2024:
 - Möte med utredningens ordförande och sekreterare tillsammans med SBF, Sveriges Kvinnoorganisationer (SKO), och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).
 - Brev skickat till alla ledamöter i Grundlagskommittén med RFSU:s position och budskap.
 - Bilateralt möte med ledamot Ardalan Shekharabi (S) om grundlagsskyddad aborträtt.
 - Bilateralt möte med ledamot Jan Riise (MP) om grundlagsskyddad aborträtt.
 - Föreläsning på SFOG:s abortdag i Örebro.
 - Panel om olika aspekter av aborträtten i Sverige på RFSU:s aborträttsdag.
- 2025:
 - Pressmeddelande från RFSU:s generalsekreterare, Ingela Holmertz om utredningens [förslag](#).
 - Framtagandet av ett remissvar till utredningen "Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter".

RFSU:s arbete framåt gällande att aborträtten skrivs in i grundlagen

RFSU har blivit tillfrågade att inkomma med ett remissyttrande på förslagen i utredningen "Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter". RFSU har skrivit ett remissvar med primärt fokus på förslaget som berör att aborträtten skrivs in i grundlagen. I remissyttrandet tillstyrker RFSU förslaget om att införa ett konstitutionellt skydd för rätten till abort. RFSU ser det som symboliskt viktigt då det visar ett brett politiskt stöd för den svenska aborträtten. RFSU uttrycker också att ett grundlagsskydd i sig inte garanterar ett skydd, utan detaljer måste regleras i lagstiftning. Vidare instämmer RFSU i kommitténs konstaterande om att en god abortvård måste vara tillgänglig, och vi lyfter de hinder vi ser för en jämlik tillgång till

vård för alla gravida. RFSU välkomnar ett könsneutralt språk och ifrågasätter att grundlagsskyddet endast ska omfatta personer med svenskt medborgarskap.

RFSU kommer fortsätta att följa processen och agera på politiska förslag som presenteras. Vi gör proaktiva och reaktiva mediala utspel när så är relevant. Under våren 2025 kommer vi även att skriva och skicka in remissyttrande på förslagen i utredningen "En förändrad abortlag" för en god, säker och tillgänglig abortvård för alla gravida i hela landet. Vi kommer att agera på politiska förslag som följer av den pågående utredningen.